

Willem Smouter:

‘Voorkom machtsmisbruik in de kerk door in gesprek te blijven’

BEELD: KERKPLAAT

Machtsmisbruik zoals bij De Wereld Draait Door, komt dat ook voor in kerken? En hoe herken je dat dan en wat kun je er tegen doen? In de podcast Dick en Daniël geloven het wel van het Nederlands Dagblad ging het onlangs over deze vraag.

Een van de gasten was de Nederlands-gereformeerde predikant Willem Smouter, die kerkenraden adviseert bij conflicten en in ontwikkeltrajecten. “Hoe groter het succes en hoe eenzamer de leider, hoe gevaarlijker het wordt.”

Wat komt u tegen in kerken?

Willem: “Wat ik vaak zie, is dat een voorganger of een kerkenraad onvoldoende kan reflecteren. Ik heb bijvoorbeeld weleens meegemaakt dat er tijdens een evaluatiegesprek een bezwaar tegen een predikant werd besproken. Die zei daarop:

‘Ik vind het niet raar dat jullie tegen me zijn, want dat maakte Jezus ook mee.’ Zo is er geen enkele ruimte meer voor discussie. Hoe groter het succes en hoe eenzamer de leider, hoe gevaarlijker het wordt. Dat zie je in megakerken. Die zijn enorm succesvol, en de voorganger heeft een solitaire positie. Dan is machtsmisbruik een reëel risico.

Aan de andere kant zie je voorgangers die beweren geen gezag te hebben. Dat is óók gevaarlijk. Dan miskennen ze namelijk invloed te hebben als ze het Woord van God brengen, of als ze mensen op hun kwetsbaarste momenten troosten. In beide gevallen is zelfreflectie, goede begeleiding en controle nodig.”

Hoe herken je een voorganger die te veel macht heeft?

“Als kerkenraad signaleer je die als hij

of zij niet aanspreekbaar is en drogredenen gebruikt om tegen bezwaren in te gaan. Als gemeentelid is het moeilijker te herkennen. Voel je je onveilig, dan is het belangrijk dit aan iemand te vertellen. Tegelijk is het lastig om met een voorganger te communiceren die niet kan reflecteren. Ik heb zelfs kerkenraadsleden meegemaakt die werkzaam zijn op een afdeling personeelszaken, maar hun vaardigheden – zoals feedback geven – in de kerk volledig kwijtraken.”

Waar komt dat door?

“Waarschijnlijk omdat het niet alleen een zaak is tussen twee personen: ook God en het geloof kunnen ter sprake komen. Misschien denkt zo’n kerkenraadslid wel: onze voorganger is door God geroepen, dus we hoeven niet te evalueren. Terwijl een evaluatiegesprek juist zo belangrijk is – ik voer ze zelf ook jaarlijks. Met vragen als: ‘Hoe gaat het?’ En: ‘Waar moeten we met elkaar op letten?’”

Wat is het grootste risico voor een gemeente die geleid wordt door een voorganger met te veel macht?

“Dat de voorganger en de kerk zelf buitengewoon succesvol zijn, totdat het fout gaat. Het succes loopt meestal stuk op macht, geld of seks. Daarom is het belangrijk om in gesprek te blijven. Ook wanneer je als gemeentelid merkt dat je voorganger te veel macht heeft, kun je het gesprek aangaan. Eerst met hem of haar alleen. Gaat dit niet zoals gewenst, dan met anderen erbij.

Het komt trouwens ook wel voor dat een kerkenraad te veel macht heeft over een voorganger. Ik ken situaties waarin gemeenteleden een anonieme enquête over hun voorganger moesten invullen. Ongelofelijk! Hierdoor zijn dominees gestopt met hun werk. Ook hier geldt: er moet van tijd tot tijd een fatsoenlijk gesprek plaatsvinden om machtsmisbruik te voorkomen.”